

Barcelona 14 d'agost de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2371 15 cèntims — Atrassats, 30

TIPUS POPULARS

—Pensin amb nosaltres per a algun càrrec de confiança.

El veritable restaurant de tipu comercial, amb servei
 Ràpid, Selecte i Econòmic ha sapigut crear-lo el

SALÓ DORÉ DE LA GRANIA ROYAL

Per això triomfa més cada dia i és el preferit per les
 persones que tenen les seves famílies estiuejant

.....

HI HA MUSICA DURANT LES HORES DE SOPAR

BICICLETES
 Motos
 Accesoris i Sports
SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

Fabricació i reparació de tota classe de Bicicletes

Última creació de la Bicicleta

Magdalena i Teixidor

Comerç, núm. 1
 (Davant Palau Belles Arts)

SUCURSAL: Carrer Calàbria
 (Xamfrà Creu Coberta)

BAÇAR DE "LA UNIÓN"

OBJECTES PER A
 ESCRIPTORI

UNIO, 3

BARCELONA

GACETA OFICIAL

TRATADO CON ALEMANIA

DE VENTA EN LA

LIBRERÍA ESPAÑOLA, Rambla del Centro, 20

SU PESO aumentará rápidamente tomando

Arrenolecitina

Reconstituyente granulado

Vigoriza, da vida y bienestar

Venta en centros de específicos y farmacias

DEPOSITO: Conde del Asalto n.º 68, Farmacia

ANTONI LOPEZ

— IMPRESSOR —

Treballs comercials de totes
 classes : Revistes : Catàlegs
 Edicions especials de luxe
 Talonaris : Factures, etc., etc.

Olm, 8 : Telèfon 4115

BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

La Mare de Déu

d'agost d'enguany

La Mare de Déu d'agost d'enguany, serà la Mare de Déu d'agost i d'en Guimerà. Abans era l'envelat, les cobles, el cafè amb molta llimonada i la processó amb el diputat a Corts o provincial per pendonista. De vegades, la festa s'engrandia i una companyia de Barcelona representava l'obra de la temporada. Aquest any no hi haurà obra, sinó autor. Aquest any a l'homenatge a la Mare de Déu, s'afegirà l'homenatge an en Guimerà.

Per primera vegada la meitat de la festa major estarà consagrada a un mort. En mig del blau del cel, del blau de l'envelat, dels trajos virolats, un crespó negre, però serà d'un negre clar, d'un negre esperança, d'un negre d'entusiasme. I no es cregui impossible un negre així! No s'és dit que els morts manen? Doncs en Guimerà segueix manant després de mort i posant en els pobles aquella tendresa que esbargia amb les seves barbes blanques de sant i la seva veu tremolosa. En Guimerà serà present en la festa major amb els seus drames i les seves poesies, i serà com els sants, morts de fa milers d'anys, que segueixen omplint de goig els cors. Cap viu, per viu i alegre que sigui, posa en el poble la joia que Sant Joan. Així en Guimerà, després de mort, continuarà alegrant les terres de Catalunya.

Alguns diaris han protestat de que les companyies aprofitin la mort d'en Guimerà per a representar les seves obres, amb crides declamatòries. Es igual que si es recriminés als capellans perquè diuen mises pels papes morts. Quan han de glorificar els còmics als poetes, sinó quan es moren, per a dir al poble la vàlua de lo que ha estimat. Per ells molts veuran les obres d'en Guimerà que no havien vist, i les reveuran els que les havien oblidades, i cada teatre serà un altar on es rendirà culte an en Guimerà, i cada representació semblarà un rite mortuori. Nosaltres hem presenciada una d'aquestes representacions en un barri popular, i amb quin fervor escoltava el poble! El tea-

tre ple seguia a l'actor amb l'embadaliment que els devots a un misioner. I tots sabien que feien alguna cosa més que escoltar, que assistien a un ofici per l'ànima de Guimerà i de Catalunya.

Ara aquestes companyies, arribada la Mare de Déu d'agost, s'estendran per Catalunya, i cada vila tindrà el seu dia d'en Guimerà, i el miracle serà fet d'unir en una mateixa jornada l'amor al cel, per la Verge, i l'amor a la terra pel poeta mort. La festa major, recreativa, pintoresca, plena de crits, de beguda barata i de suor, pendrà, per unes hores, un aire humà i exquisit, que, sapigueu-ho, cap altra terra posseirà, perquè en cap altra terra són estimats els poetes com en la nostra. Quan va morir el gran poeta X..., a França, a Itàlia, a Alemanya, en les altres terres peninsulars, digueu, li feren una glorificació a cada poble? Es deturaren les festes populars per a dedicar-li un record? S'establí una corrent d'amor pel desaparegut entre els actors i el poble? No? Doncs deixeu que tots els actors i totes les actrius de Catalunya s'apleguin per a anar en romiatge, declamant al poeta, com uns vells trobadors.

Els coets del 15 d'agost, li aniran a dir an en Guimerà que en la festa major de Catalunya, tots tingueren per a ell una devoció, i que com un sant, al costat de la Verge, ell la va presidir.

PARADOX

En Salvat Papasseit i en Cristià han mort

Dijous passat, dia 7, morí a la nostra ciutat el conegut escriptor i llibreter, Salvat Papasseit. Fou un jove excel·lent i molt entusiasta de les lletres catalanes que publicà varis llibres força estimables per l'entusiàstic amor que en tots ells hi respira. Era un bon català i una ànima candorosa i aquest és l'elogi més gran que se li pot fer en aquesta avinentesa.

També morí, el mateix dia, el music compositor Amadeu Cristià. Havia dirigit durant molts anys, companyies d'òpera i sarçuela, havent obtingut molts èxits.

Era un reputat professor de cant i havia escrit moltes sarçueles i algunes obres de concert que li valgueren forces elogis.

Els artistes teatrals que el consideraven força i l'estimaven, li dedicaran una funció a profit de la seva família.

Descansin en pau.

«Arbiter elegantiorum»

Cosa més estranya!—s'ha dit als «Ecos» d'*El Dia Gráfico*.—A Barcelona no hi ha ningú que imposi la moda, ningú que la reculli de París o de Londres, i que la dugui primer. Ningú, tampoc, que tingui una originalitat i que la imposi. Aleshores? Aleshores, tots estem dins d'un comunisme d'indumentària en el qual el fabricant de Sabadell fa de Lenine i el sastre, de Trotsky.

Però en Moraguetes no està conforme amb aquesta teoria i sosté que hi ha un home a Barcelona que imposa la moda.

—Qui és?—li preguntem.

I sense dubtar, respòn:

—En Josep M.ª Pascual.

Al senyor Ponsá, regidor per accident i alcalde accidental, no el coneixia gairebé ningú, fora dels seus cercles, que són els cercles recreatius, però ara, almenys els periodistes, comencen a tenir d'ell una idea bastant clara. El senyor Ponsá que estava estiuejant, ha tingut de tornar a Barcelona, i si en el poble vivia segons les senzilles pràctiques del camp, a ciutat vol viure com a ciutat. Al revés del personatge d'Eça de Queiroz, dóna a la ciutat lo que és de la ciutat i a la serra lo que és de la serra.

El telèfon, encara que inter urbà, és ciutat. Doncs ell ha establert comunicació amb la premsa i ha imposat que sigui telefònica, cosa que ha suposat complauria an els repòrters. I els periodistes agafen la informació per telèfon, que els hi dóna l'alcalde.

A nosaltres no ens ha estranyat. L'altre dia visitàrem el Círcol del Liceu, a les cinc de la tarda, tot sol, hi era l'alcalde. Estava llegint ple d'atenció. Ens acostàrem, procurant veure la revista que amb tant de dalit llegia l'actual alcalde de Barcelona. Era el *Blanco y Negro*.

UN CAPTAIRE

—No em vinguen a pidolar més, que no us donaré ni un cèntim. Es veu que vos voleu viure amb l'esquena dreta.

POTI-POTI

No passa res

Què us direm avui en aquesta secció de xafarderies? Si nosaltres tinguéssim la sort que té en Ponsá, desseguida estariem llestos, perquè en havent-vos dit allò tan transcendental de «No hi ha res, no passa res, no sabem res» ja hauríem fet les paus. Però això no ho farem pas perquè sabem que no ens valdria. Vosaltres no us ho creuríeu pas si us déiem que no hi ha res, que no us podem dir res. Perquè d'haver-hi sí que hi ha, però és pelut. Volem dir que prou voldríem dir-ho, però ja us confessem ingènuament que no en sabríem pas, i com que els punts suspensius i l'escriptura cuineogràfica vosaltres no l'enteneu.

De xafarderies n'hi ha un futral i mig, però el difícil és escullir-ne una, perquè quan hi ha un mullader molt gran, aneu-ho a sapiguer quin és el punt més moll. I encara, qualsevol s'hi embolica. Abans sí, abans donava gust. Havent dit: Mira, qui li piqui que s'ho rasqui, ja estaves llest. Però ara? ara no, ara si piques et rasquen i, carets de Déu! haver d'anar amb la cara rascada tan guapos com som.

Doncs, mireu: el senyor Ponsá no vol rebre als periodistes; està una miqueta enfadat amb als que manegem la ploma, i no els vol veure més tan sols. Quan els haurà de parlar diu que ho farà per raditelefonia. Veieu, el senyor Ponsá és molt vergonyós, i tenint als periodistes davant ja no sap què li passa, i no passa res. En canvi, per raditelefonia, ja el sentirem com canta.

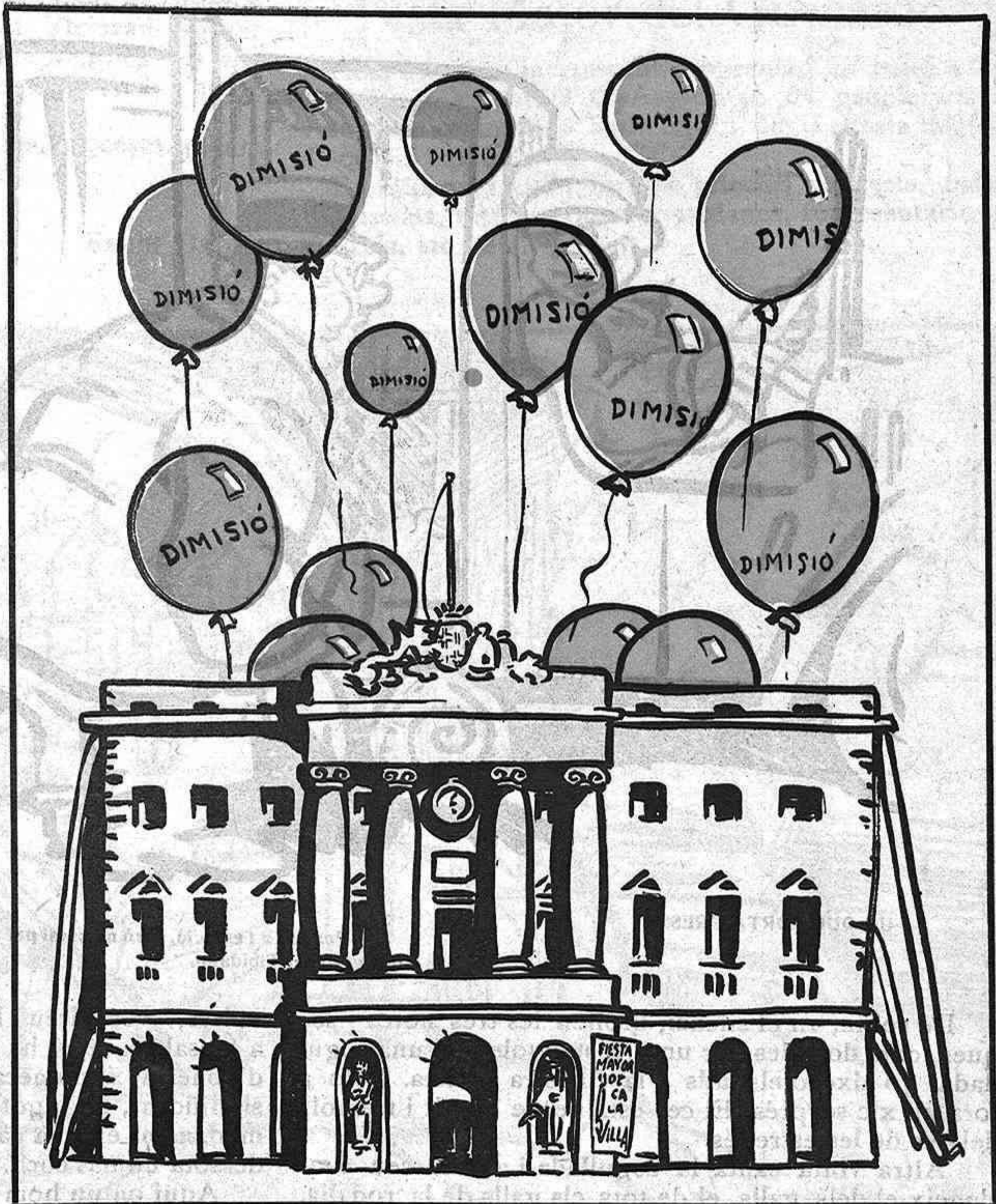

EL CAMP

VII

El despertar

Jo estic treballant en una cambra alta de la masia. El sostre, inclinat, està ratllat per unes bigues enormes i disformes, pintades de blau, d'un inefable blau de bogada. A un costat hi ha la porta d'entrada a la cambra, que s'obre a l'escala. Al fons, una

QUINA ABUNDOR DE BOMBES!

finestra. Aquesta finestra, després de molts dubtes — si la tanco m'ofego de calor, si l'obro se'm mengen els mosquits de viu en viu—he decidit deixar-la oberta.

En aquesta cambra, de parets blanques, hi ha una taula. Sobre aquesta taula, llibres, quartilles, unes partitures, un gerro de majòlica barata, una ampolla de rom, una copa, una ploma estilogràfica. Davant d'aquesta taula hi estic jo assegut. De tant en tant, escric. De tant en tant, sense ganes de cantar, canturrejo un aire idiota d'opereta. De tant en tant, bec una copa de rom. De tant en tant, fumo una pipa.

Al voltant de l'ampolla elèctrica, velada per una discreta pantalla de seda, revolten unes falenes. Hi ha un silenci absolut, un silenci meravellós en la nit i en la casa. Sols l'estridular dels grills, monòton, igual i persistent, en una única nota aguda. Sols, de tant en tant, la veu aflautada d'uns garipaus, o el croar aspre d'unes granotes. Sols, de tant en tant, el traqueteig d'un carro perdut en l'ombra blava de la nit. Sols el lladruc d'un gos, que així, lladrant, espanta la seva soletat. Però aquestes remors fan més silenciosa, més closa, més misteriosa la nit.

UN QUE PORTA PRESSA

—Porti'm a l'estació, però no passi per la Rambla que fariem tard. Val més que vulti pel Tibidabo.

De sobte, en el silenci, brollen les tres notes—seques, com donades per unes castanyoles—d'una cogullada. Jo aixeco els ulls a la finestra oberta. Miro a fora un xic sorprès. El cel està negre de nit i tremola del pes de les estrelles.

Altra volta canta la cogullada i ara al seu cant s'uneix el dels galls, el de tots els galls de la rodalia. Però encara és fosca nit.

I s'obre la porta de la casa i surt a l'era un dels mossos de la casa. Aquest mosso es va a rentar la cara al safareix. Abans, però, llença uns quants renecs. A la cuina encenen el foc per a preparar l'esmorzar dels que se'n van a treballar al camp. Ja se sent algun crit, alguna riada. Ja clareja i el cel té el color de les malles d'una ballarina. Al sostre se sent el lleu trepig d'uns coloms que van i venen, que es llencen a volar. El cel cada vegada és més clar, més de color de rosa. Canten els ocells. Ja és el dia. Tot desperta. I jo apago el llum, tanco la finestra i me'n vaig a dormir.

LLUÍS CAPDEVILA

El bigoti i el cinema

Val a dir que nosaltres no tenim el deure de parlar tranquilament, com aquell que no fa res, de l'abundor de bigotis desmesuradament grossos i que tenen comparança amb el respall que, a

voltes, vos cireu les sabates; heu's aquí ço que a nosaltres ens ha sobtat i volem fer-hi un instant d'honesta xerrameca: un bigoti escanyolit, força insignificant, un bigoti minat de tisi i que s'instal·la còmodament en una cara allargassada, d'ossos sortits, i dessota un nas corb.

Aquí on un hom pot dir el que més li plagui (tindrà que penedir-me d'aquest paragraf?) no sorprendrà gens l'objectiu principal d'un article que, evidentment, res de nou descobreix. Ultra els erudits acreditats (els elogiadors del film) trobaríem una munió de gent posats a dir-nos que l'home del bigoti insignificant del cinema és el personatge que, en tots els actes de passions, hi fa de dolent. Quina cosa incògnita pot amagar, el bigoti petit i estret, per a fer present de malaurena a tot aquell que el du? Aquí hi cap un llarg serrell psicològic que nosaltres no pensem fer-ho.

També és evident que fer de malvat en els actes de la vida diversa no és cosa d'uns quants cervells de bona nota; de tant en tant, podem veure, anc que sia d'esquitllada, les gestes exagerades d'homes dolents que ens volten arreu: sense arriscar-se gaire podem dir, sempre és d'interès dir-ho, que l'home dolent tindrà una fi perdonat de totes les maldats niades per ell, doncs, sense aquest perdó a darrera hora, no trobaríem qui volgués fer-ne de dolent. També l'ergàs-tula, a voltes, és una fi d'homes malvats.

Ens ha suggerit aquestes ratlles la mort esgarri-fosa d'un home dolent de cinema, un dolent de bigoti escanyolit; havem de creure, malgrat no sigui veritat, en una sentida manifestació de condol per part de tots

els dolents d'ofici vers el company finat en tràgica postura. I qui sap, si temps a venir, s'hauran esgotat totes les existències de malvats i veurem, en les revistes foranes, unes escoles conreudades de l'home dolent del cinema.

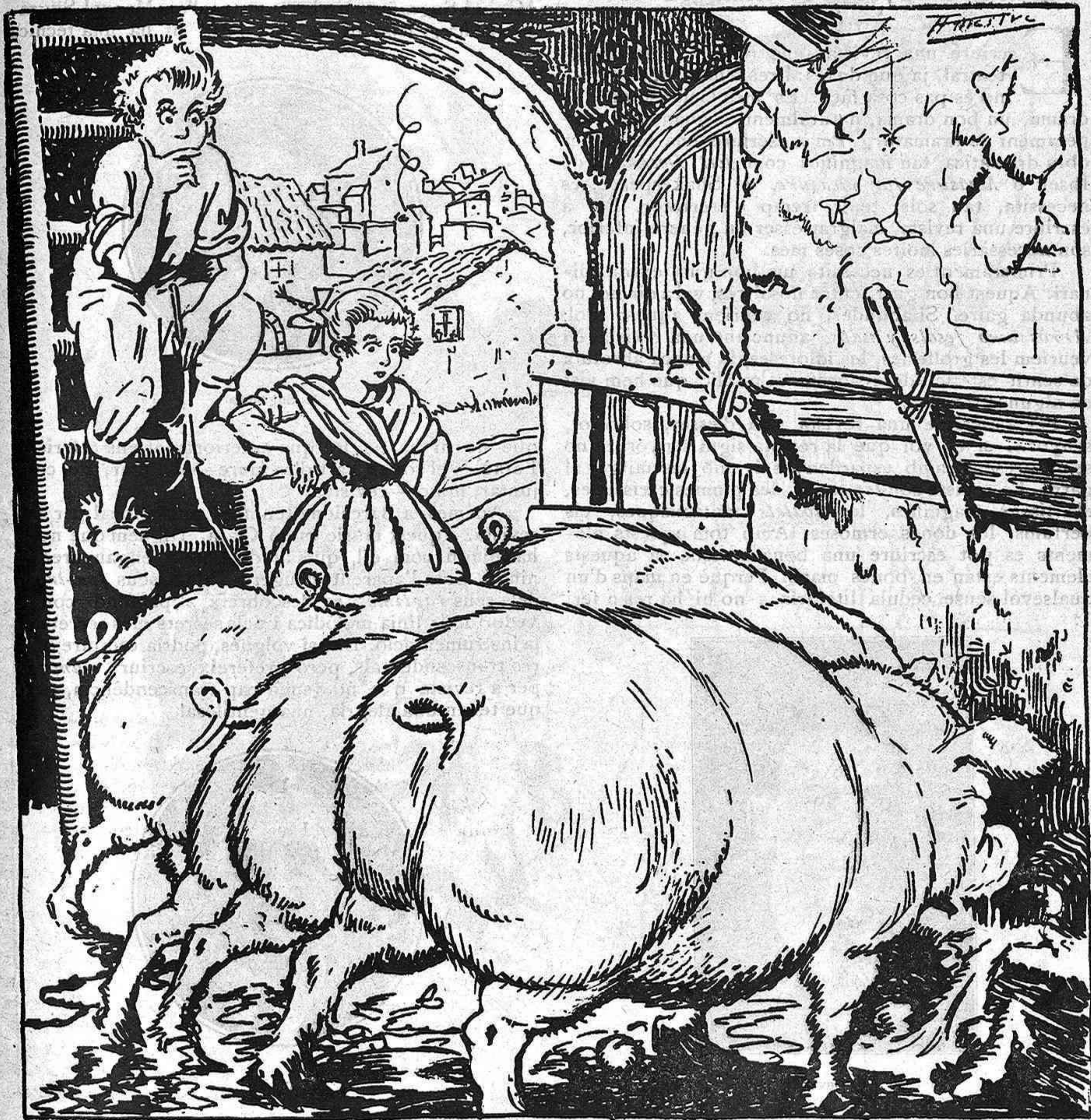
Tanmateix, ens diem nosaltres, aquesta planta exòtica està cridada a desaparèixer.

FELIU DEDÉU

Festa Major del Guinardó

Hem rebut un interessant programa i invitació a les festes que celebrarà l'«Associació de propietaris i veïns del Guinardó» amb motiu de la Festa Major d'aquella barriada.

En el programa hi figuren selectes concerts, balls lluidíssims, festes sportives, sardanes, representacions teatrals, etc., etc.

A MUNTANYA

- Aquests porcs tenen més fam que nosaltres. Veïam si es rebentaran!

Segurament serà una Festa Major de les més llüides de les que ve celebrant anyalment aquesta tan bella com típica barriada.

L'art d'escriure una revista

Escriure una revista—ens referim a la revista teatral, ja que de les altres n'hem escrit tots—no és pas cosa fàcil. És més fàcil escriure un drama, un bon drama, naturalment, ... quan es té temperament de dramaturg. Per a escriure una magnífica obra dramàtica, tan magnífica com *Ett Dockhem*, de Ibsen o *Measure for measure*, de Shakespeare, es necessita, tan sols, tenir tremp d'escriptor. Per a escriure una revista, malgrat ésser un gènere inferior, són necessàries moltes coses més.

Primerament es necessita un bon gust extraordinari. Aquest bon gust, entre nosaltres, val a dir-ho, no abunda gaire. Si abundés, no veuríem aquest títol: *Arròs amb fesols y naps*, anunciant una revista. Ni veuríem les grolleries, les idioteses, la manca absoluta de sentit estètic i de respecte al públic que hem vist en algunes revistes.

Per a escriure una revista s'ha d'ésser, sobretot, senyor... si es vol que la revista sigui senyora, i no se'ns presenti amb espartenyas i amb les mitges al garró. La revista són les sedes, les plomes caríssimes, els tissús magnífics, les *toalets* fantàstiques, els perfums, les dones ermoses. Amb tots aquests elements es pot escriure una bona revista, si aquests elements estan en bones mans. Perquè en mans d'un qualsevol sense cèdula literària... no hi ha res a fer!

F. Bayés

Es clar que després hi ha l'enginy, la gràcia del llibretista, però el llibretista deu reduir-se tant com pugui, perquè en la revista les paraules no són lo més important. La revista ha d'ésser espectacle, és a dir:

llum, colors, fantasia, enlluernament dels ulls del públic.

Així ho entenia el pobre *Fernando* Bayés que havia realitzat espectacles d'aquesta mena tant importants com els millors de l'estranger. En Bayés sigué qui donà an aquest gènere tot el senyoriu i l'elegància que requereix. No era un escriptor, no era un music, no era escenògraf... però sense ell no hi hauria hagut revista.

Aquesta gràcia especial, tan difícil de trobar, la trobem també en les revistes que ens ha servit en Manuel Sugrañes. En les revistes d'en Manuel Sugrañes hi ha gràcia, hi ha bon gust, hi ha una tècnica

M. Sugrañes

que no hi ha en les que anteriorment ens referíem. I això és el tot en l'art d'escriure—de lligar, de conjuntar, millor—revistes.

Ademés, a Barcelona tenim el music ideal per a la revista. Aquest music és en Clará. Diguem que no hi ha ningú com ell, que al dir-ho no enganyarem a ningú. Sota l'aparent lleugeresa dels seus *fox-trots*, dels seus *ragtimes*, es descobreix al profund coneixedor de la línia melòdica i dels secrets més secrets de la instrumentació. Ell, si volgués, podria escriure òperes transcendents, però prefereix escriure *números* per a revista que no tenen cap transcendència, però que tenen una alegria, una gentilesa!

E. Clará

Ve't aquí els dos homes de teatre únics que poden fer revistes a Barcelona. Mort en *Fernando* Bayés, els dos homes que poden dignament succeir-lo en aquest gènere, són en Sugrañes i en Clará.

«GENTE BIEN»

— Y ustedes, señoritas, no van este año a Bañeres de Luchon?
— No, porque en casa ya tenemos bañera!

Proses epigramàtiques

CANT DE GRILL

Avui he sentit un grill a ciutat. No sé quina estranya mania hi ha en volguer engabiar aquestes humils bestioles geòrgiques. El grill té un cant frissat com un bes de sol sobre una espiga; però el cant de grill, a ciutat, té el pic tremoladís de les frisances ciutadanes. El grill, al camp, compta els estels. A ciutat compta les gotes de melangia profunda que fan esgaripar l'esperit.

LA PAPALLONA

Es una il·lusió que vola enlluernant la papallona. Es el símbol d'una hora dolça que deixa en el cor la polsina daurada de les ales. En la frescor serena del matí quina feina que té la papallona! Va seguint de flor en flor, com una carícia volandera.

Quan l'esperança fa aixamplar les ales del cor, el cor deu tenir ales de papallona!

ORENETES

En la melangiosa serenitat del ponent hi ha una unior xiscladissa d'orenetes com bolves de sol picades de porpra i or.

Els volts de les catedrals són plens de la xiscladissa volandera, com si totes les oracions del jorn s'apleguessin per a pujar amunt a l'hora divina de la posta.

EL RATPENAT

Amant de la fosca, com els esperits mesquins, voltes per dins la nit com una idea malèfica dins la closca d'un criminal.

De tant rodar per la foscors, com un vel de dol, un pellanc de nit a cada ala.

SALVADOR PERARNAU

DEL RIURE

Hi ha hagut qui ha fet l'educació del riure. Mirat en serio està bé; però a nosaltres ens costa molt de posar-nos serios, perquè això de la serietat potser és la cosa que ens fa riure més de totes les coses que ens fan riure. I a nosaltres ens agrada riure perquè sí, per ganes de riure. Quan veiem un senyor mudat i quadrat que passa pel davant nostre tot seriós, nosaltres, per instint, esclataríem una rialla.

Nosaltres riem de tot. Totes les coses, per minses i vulgars que siguin, tenen un caire sublim i aquest caire sublim és l'humorístic. No hi poseu dubte. L'humor és un bisturí finíssim i l'humorista, és el més perfecte cirurgià que talla les podridures de la vida que a voltes ens farien posar la cara llarga. No hi ha pas res més gran que sapiguer riure en front de les més grans adversitats. Ah! i el riure és la medicina

més pràctica. Que teniu mal d'estòmac? Perquè voleu. Amb una rialla ben forta us passa. Que teniu qualsevol altra enfermetat? A riure! Vinga riure! Els mals tenen una sensibilitat accessiva i no hi volen res amb els que veuen que se'n burlen. Marxen avergonyits, amb la cua entre cames. Si sapiguéssiu riure sempre, no us moriríeu mai. Perquè la mort ja ho sap això i per això ve en el precís moment que us descuideu de riure. I tothom se'n descuida una hora o altra. Tothom té una badada en aquest món.

XARAU

TÍVOLI

El celebrat tenor Cortis continua deleitant les grans gentades que compareixen cada nit al «Tívoli» per a sentir les meravelles de la seva gorja d'or.

Li dedicaren una funció de benefici, en la qual cantà *Los pallasos* i dos actes de *Carmen*. Fou llargament oyacionat. Dissabte és l'últim dia que canta a Barcelona, despedint-se'n amb l'òpera *Aida*.

CÓMICO

En el teatre «Cómico» continua la revista *Ric-Ric* amb un èxit formidable. S'han estrenat dos quadros que són molt aplaudits: *Boria avall*, representació del quadro del seu nom, del gran pintor Galotre Oller, amb unes escenes sentimentals, però molt pulcrament acabades pel jove escriptor Lluís Capdevila, i «Visió d'art», representació d'en Manelic a la muntanya i el retrat de l'immortal Guimerà mentre es canta una sardana, lletra del conegut i intel·ligent senyor Sugrañes i música d'en Clará. El públic correspon dignament al bon gust que impera en aquesta bella revista.

El dilluns passat l'empresa dedicà una funció a la memòria del patriarca de les lletres catalanes i cedí el 50 per 100 de taquíllatge a profit del monument que Barcelona li erigirà.

DE FORA

No solament en els teatres de la nostra ciutat comtal, sinó que àdhuc en molts de les ciutats, pobles i viles de Catalunya, van celebrant-se festivals a honor del dramaturg excels, ànima del teatre nostrat i del nostre poble.

El filantrop

La seva renda no donava pel luxe que representa esser-ho. Era un pobre negociant amb una petita propietat. Però ell en tenia ànima i volia fer-ne fos com fos, sabia que n'hi havia prou en peixar ocellets, en criar gossos per a catalogar-li. Ell, però, desitjava quelcom més elevat, de més importància, no una filantropia d'estar per casa, sinó la de la mag-

PER TELÈFON

— Còm està el noi?

— Malament, malament. Això, s'acaba. Ho té tot danyat: ronyons, fetge.... Veurem si li posem un pedaç.

nitid, de volum, com la de llençar-se a l'aigua, nedar, carregar-se una víctima a coll —això al riu—i haver de fer esforços titànics, haver de lluitar contra corrent per a salvar-la, per a trobar la branca benefactora que fes de port. O bé un incendi monstruós amb pisos que s'enfonsen; una mare que xiscla agafada a un infant dalt de tot de l'edifici, la gent impotent que ho mira... Una escala oberta amb flames per tots costats i ell que s'hi llença amb l'esglai de tots; aquí portes que cauen, allà bigues que cruixen, però ell amunt. L'escala s'ensorra barrant-li el pas enrera, què hi fa? amunt! Ja és al pis, a la finestra, en el precís moment que la mare vol llençar-se daltabaix; ell els agafa d'una braçada sense dir un mot. Salvats! La sortida. Impossible, tot està enrrunat. Ah, sí; un llit, els llençols, quatre nusos... Són curts! Arriben els bombers, estiren l'escala.. Curta! Horror! Horror! —Serenitat!— crida. I un desprendiment de la vida per a la vida dels altres. Un crit a cor dels espectadors... i res, ell que baixa com si tal cosa no hagués passat per l'escala curta que d'un bot ha fet a mida. La gent que aplaudeix, les autoritats que li estrenyen les mans... un desmai. Ah, quina feta! Després els diaris, les revistes gràfiques: «Don Fulano de Tal». «La madre de don Fulano de Tal». «La esposa de don Fulano de Tal». «El perro de don Fulano de Tal». «La tienda de don Fulano de Tal». La gent que s'agombola per a comprar i veure'l. La proposició. La imposició de la gran medalla; la festa al casino; el telègrama del President del Consell, la felicitació del rei... Oh!..

Però tot això tenia un perill, un perill prosaic, groller, un perill que restava bellesa al fet si no hi havia aquella branca oportuna o el llençol beneït, i llavors la crònica, quina diferencial! «Avui el mar ha llençat a la platja el cos d'un home tot espellit i que degut a l'estat de descomposició en que es troba no ha pogut ésser identificat», o bé «Entre les runes ha aparegut carbonitzat el cos de l'il·lús que es creia que el foc no cremava els bons intents.»

Tanmateix era ben difícil volguer fer bé. Una vegada que es va calar foc en un magatzem, va resultar que no hi havia ningú. Un foc inútil. Al riu no hi passava res. Era un riu estúpid, sense història, una mena de riu de pessebre. El pobre home sentia lliscar la vida sense deixar rastre, sense l'agre-dolç del bé fet en contra d'un mateix. El negoci és veritat que caminava, que deixava viure, però es passava entre una grisor pesanta que més d'una vegada li havia fet pensar—si no hagués tingut por d'ofegar-se—en donar categoria al riu. Un dia, però, va tenir la gran pensada. Va ésser el dia que la seva dona va tombar-se un peu, tenint de fer llit i que va demanar a la mecanògrafa—la més indicada donat el seu sexe—si volia ajudar-lo a rentar plats i que aquesta va respondre-li que una cosa era escriure i altra el tocar el piano. Veritablement era tota una resposta mecanogràfica. Ell que només pensava en fer bé, ve't aquí que ensopogava amb una partícula de mal dels molts que pateix la classe humana. Els va rentar ell, doncs, i així com a les noies de servei els dona per cantar durant aquesta feina, a ell li va donar per meditar.

—Si recullo un pobre—pensava—no estaria malament. Però un pobre no saps qui és—va objectar-se—Pot ésser un lladre.

L'idea aquesta s'evaporà.

—Potser algú de la família.

Tampoc arrelà aquesta. No era un acte de pietat, ningú li albaria això que pendria seient a la taula amb ells. Per fi es va encantar mirant de fit a fit les rajoles de València. Havia trobat la solució.

A l'ésser l'endemà, l'home s'emmenà cap al cor de la ciutat. Va entrar a un asil i exposà el seu desig. el seu atany, la seva dèria. Les monges, mogudes pel neguit mostrat, varen dur-lo davant d'una filera d'infants, i allí, com en un mercat, va triar la que va semblar-li més útil als seus humanitaris fins. Una noieta lletja, de cara dolorida que—segons la monja—era incapaç de la més petita queixa. Mogut per la pietat que inspirava aquell rostre resignat a la seva sort, va endur-se-la a casa. L'home estava que no cabia a la pell. Era tota una bona obra la que realitzava. Clar que no ho sabia ningú més que ell, la seva dona i la gent del barri, que no ho duria cap diari, però, n'hi havia ben bé prou, ell estaria descansat, lo que es diu ben descansat, ja que la seva consciència no li demanaria res més. Per què?

L'educarien, la farien una dona com cal. Una veritable dona.

Al bon filantrop li havia passat la fal·lera de l'exhibició. Ja no pensava amb medalles ni festes provinents de la desgràcia del pròxim. Lo millor de tot era la seva obra. N'estava orgullós. Ara es dedicaria de ple al negoci.

La varen ensinistrar en els quefers de la casa: els plats, la bugada, sorgir la roba, fregar a terra. Ah! que li era dolç contemplar-la treballant així! Quan va mancar el meritori, era ella qui feia els encàrrecs, qui ordenava el despatx. Només calia insinuar-li. Un dia que no va comparèixer la mecanògrafa, la desagraïda mecanògrafa, ella a mà va fer quelcom de la seva feina, clar que no amb una perfecció d'una màquina de mil cinc centes pessetes ni amb la rutina d'un complement que en cobra cent cinquanta al mes. Al veure-la tan voluntariosa, tan diligent i, sobretot, tan bona, l'home va creure un deure ensenyar-li quelcom útil, quelcom pràctic com el teclejar d'un piano, i va cridar un expert que en diuen professor per a que l'ensenyés a casa. No fos cas—deia ell—si la deixéssim sortir, per a estalviar unes pessetes al mes, que se'ns extraviés. Hi ha tanta gent sense entranyes!

I la noia va obtenir la pràctica des de casa estant, en va tenir tanta, que va fer innecessària la presència de l'orgullosa mecanògrafa, i encara li quedava temps a la nit, després d'haver rentat els plats, de passar el rosari junt amb el seu protector.

Passat molt de temps, l'afillada s'anà esgrogueïnt, va perdre la gana. Es la calor—deia ell—Amb tot, seguia fent les feines habituals de la casa i les quatre tonteries del despatx. Fins i tot seguia passant el rosari tots els dies per esplai i descans de l'esperit, junt amb el bon home.

Un dia..

El metge va fer una ganyota significativa. Es contagiosa—va dir al diagnosticar—l'home, amb tot l'hercisme d'un comerciant-propietari, amb tot l'amor d'un pare per a una filla, va fer anar a cercar un cotxe—ell no era avar—i la va fer conduir a aquella casa de consol que ell—humanitari sempre—ajudava a sostindre amb una pesseta mensual.

MOMENTS CRITICS

El reu.—Es raro, jo sempre he conservat la serenitat i en aquests moments tinc por de perdre el capt!

A CA'LL LIMPIA

—Còm va el negoci?
—Malament, noi, això de donar-se llustre, cada dia és més individual!

Xerrameques artístiques

PINTURA ANIMADA

La empresa del *Teatre Còmic* amb un gust que es fa alabar, ha montat un quadro plàstic de la tela *Boria avall*, obra del pintor Galofre,

un artista celebrat que va pintar-lo amb gran èxit ja fa una trentena d'anys. Amb aquesta nova escena qui sap-lo que ha millorat el *Ric-Ric*, aquella revista tan bonica i tan *xarman*.

La gent que omplena el teatre aplaudeix sense parar quan apareix el gran quadro fet de tamany natural.

I és que el públic amb goig pensa que si ell pogués manar, encar que fos per pocs dies, es daria el plaer gran de fer passar una colla de fulanos *Boria avall*, que ara criden i rumbegen amb tota tranquil·litat.

Recordo que temps enrera va haver-hi també un assaig per fer *pintura animada*; que va dar bons resultats.

Va ésser al *Teatre Nou*, si és que no estic trascordat, on es feu el quadro plàstic montat ço que es diu amb art, nomenat *La Vicaria*,

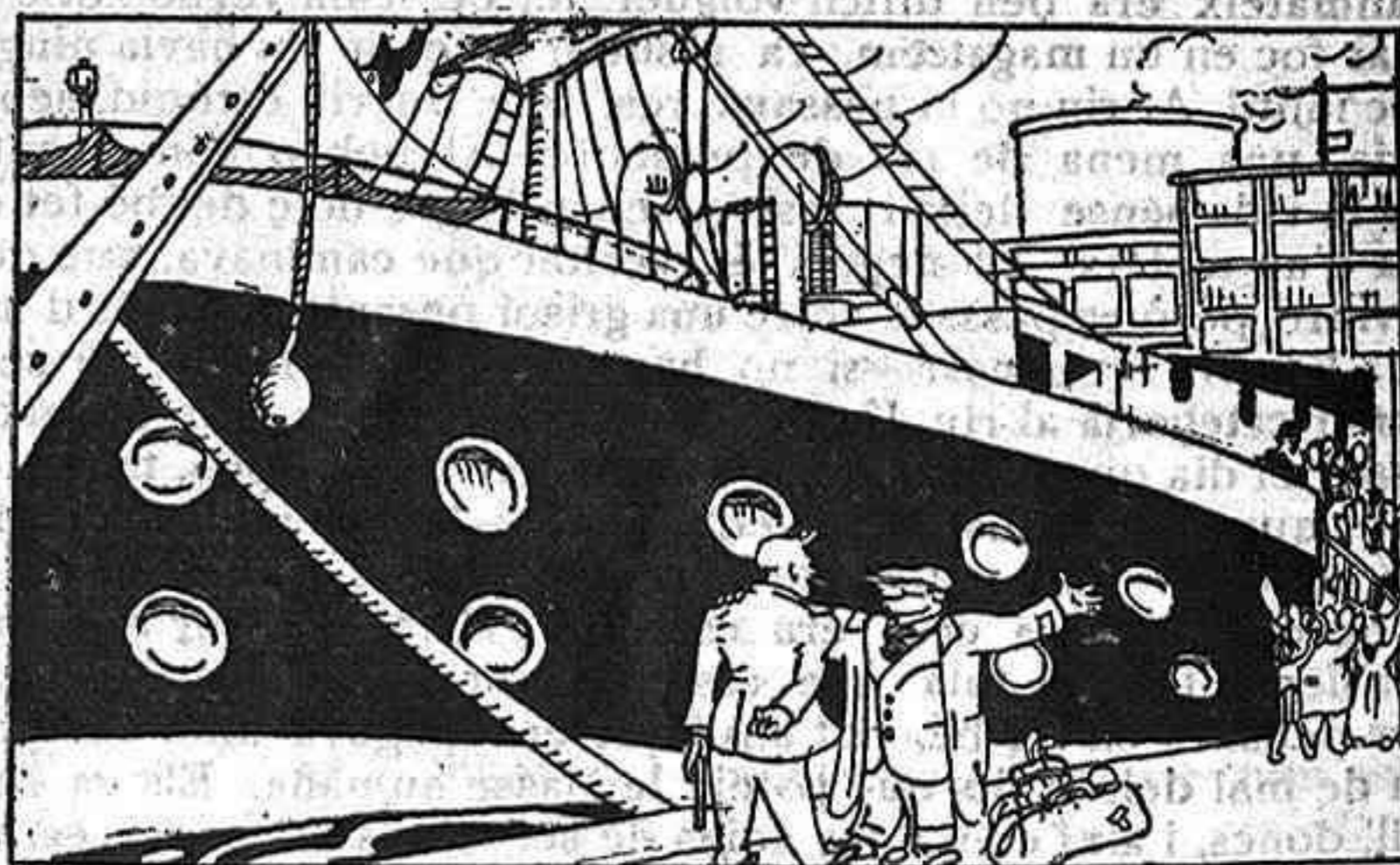
on es podia admirar l'obra mestra d'en Fortuny, la dels seixanta mil naps,

adquirida a corre-cuita per subscripció popular, de la qual a hores d'ara manquen encara trobar només que unes cent mil peles, com si diguéssim sis rals.

Si la cosa continua, si a la gent li va agradant lo de la pintura viva, o sia el *quadro animat*, uil que se'n faran de coses boniques i espeterrants.

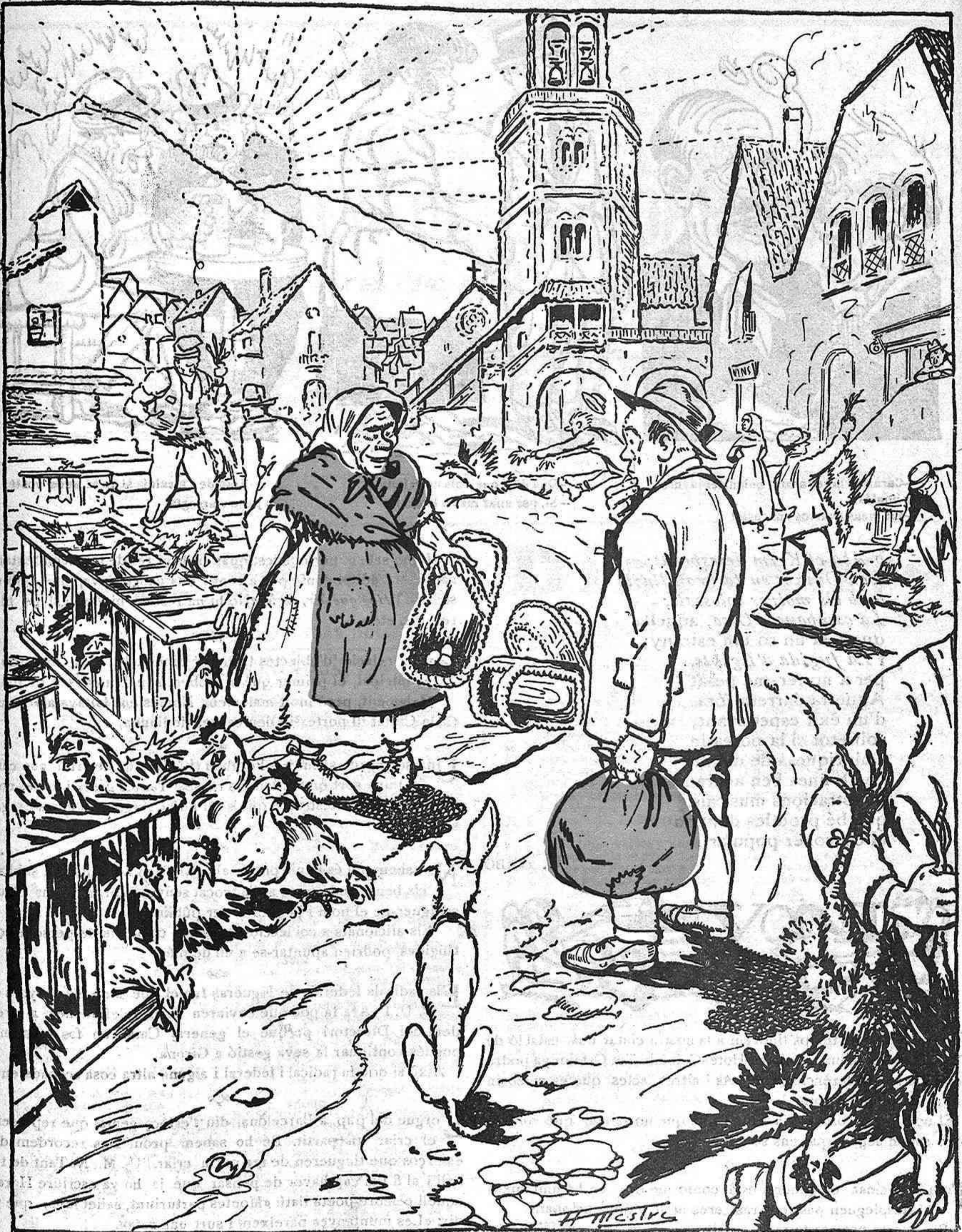
Jo, que no tinc res d'artista, m'empenyaria a trobar de vuit a deu obres cèlebres d'un èxit assegurat;

Boabdil davant de Granada

UN QUE MARXA

—Allà dalt hi tinc molt pervindre.
—Per vindre rai. Per a tornar de vegades no es tél!

Aquest número ha passat per la prèvia censura militar

—Caram, a la seva edat quina dentadura més bonica!
—Els meus quartos em costa!

—Què dius que vols un rellotge?
—Sí, per anar més a l'hora!

—Això de l'alcaldia si no hi anem vostè o jo no s'arregla!

*o Abd-el-Krim desesperat;
Don Quixot en fa gran lluita
amb els molins colossals;
La campana d'Osca, aquella
que feia un so tan estrany;
i La fugida d'Egipte,
per a no fer-me pesat.
Aquesta darrera fóra
d'un èxit espeterrant,
sobretot si la posessin
amb riquesa de detalls
i amb unes ben acurades
il·lustracions musicals,
que bé prou les donaria
el cançoner popular.*

C. ARBÓ

Dintre molt poc temps tindrem a la nostra ciutat una estació de raditelefonia instal·lada a l'Hotel Colomb. Tot Catalunya podrà gosar de les conferències, concerts i altres actes que es celebrin en la nostra ciutat comtal.

El nom de la companyia és «Taju» que no sabem què vol dir, però estem segurs que ens sonarà bé.

Tota la premsa en general està conforme que en l'Ajuntament s'hi despleguen passions rastres molt pitjor que abans.

Si aquesta premsa té raó—nosaltres creiem que en té de sobres—aleshores per què ha servit l'escombra?

El senyor Ponsá no reb als periodistes. Diu que no els vol rebre més, perquè després li transvergien els conceptes i que si els té de comunicar alguna cosa ja els ho dirà per telèfon.

Ja ho sabeu, periodistes; quan hi hagi res de transcendental, de cap a la raditelefonia per a sentir una cançó nova, que amb música de l'Hay que ver, dirà: «No hi ha res! no hi ha res! no hi ha res! etc. etc.»

En la relació d'objectes trobats i dipositats a la majordomia municipal, el primer que hi trobem són deu caps de llauna. Malament, però molt malament. Només ens faltava això, que a Cà la Ciutat hi portessin deu caps de llauna.

Una sotragada sísmica a Forghen (Rússia) ha destruït 200 cases. Quina sort que tenen els russos! Tantes cases i tantes coses que hi ha per a destruir i que aquí no hi vingui mai una sotragada sísmica.

No sabem qui és l'únic postor al qual s'han adjudicat en subhasta els bens embargats a l'advocat senyor Carner. Ens plauria sapiguer-ne el nom i poguer-lo fer públic.

Els aficionats a col·leccionar noms i cognoms de persones distingides, podrien apuntar-se'n un de més.

Els radicals federals de Figueras fan el joc amb els senyors de P. U. P. Ara fa poc que enviaren varis telefonemes al president del Directori perquè el general Carsi no fos substituït i pogués continuar la seva gestió a Girona.

Això si que fa radical i federal i alguna altra cosa acabada en al.

L'orgue del pap, a Barcelona, diu l'estorç genial que representa el criar un partit. Bé ho sabem prou. Ens recordem dels estorços que tingueren de fer per a criar l'U. M. N. Tant de treball i al fi i al cap haver de pensar que ja ho va escriure Horaci, aquell cèlebre poeta llatí: «Montes parturiunt, saliet mus», que vol dir: «Les muntanyes pareixen, i surt una rata».

Nosaltres, quan sentim pronunciar el nom d'una patum, cuitem a tocar ferro, i quan tenim necessitat de nomenar-ne una, diem: «Toca ferro!» primer. I ens hem fet un tip de tocar ferro.

AVIS

A les poques hores d'haver-se posat a la venda el número especial de

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

(Fora de col·lecció)

Record del poeta de la terra

ANGEL GUIMERA

fou agotat.

Dissabte sortirà la SEGONA EDICIÓ.-Preu: UNA PESSETA

Colección Diamante

Obras de los más notables escritores nacionales y extranjeros,

van publicados 125 tomos a Pesetas 0'60 cada tomo

1. de Campoamor. Doloras, 1.ª serie.
2. — Doloras, 2.ª serie.
3. — Humoradas y cantares.
4. — Pequeños poemas, 1.ª serie
5. — Pequeños poemas, 2.ª serie
6. — Pequeños poemas, 3.ª serie
7. — Colón, poema.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo
9. — Drama Universal, poema, segundotomo.
10. — El Licenciado Torralba.
11. — Poesías y Fábulas, 1.ª serie
12. — Poesías y Fábulas, 2.ª serie
13. E. Pérez Escribá. Fortuna.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz
15. F. Urreola. Siguiendo al muerto
16. A. Pérez Níeva. Los humildes.
17. S. Rueda. El gusano de luz.
18. S. Delgado. Lluvia menuda.
19. Q. Frontaura. Gente de Madrid.
20. Miguel Melgosa. Un viaje a los infiernos.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra.
22. J. M. Matheu. ¡Estaplán!
23. T. Guerrero. Gritos del alma.
24. Tomás Luceño. Romances y otros excesos.
25. L. Ruiz Contreras. Palabras y plumas.
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.
27. J. López Silva. Migajas.
28. F. Pi y Margall. Trabajos sueltos
29. E. P. Bazán. Arco iris, cuentos.
30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.
31. M. Matosés (Corzuelo). ¡Aleluyas finas!
32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes).
33. } A. Flores. Doce españoles de
34. } brocha gorda.

35. José Estremera. Fábulas.
36. E. Pardo Bazán. Novelas cortas.
37. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.
38. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.
39. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos.
40. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.
41. } Jacinto Laballa. Novelas inti-
42. } mas.
43. Fr.ª Sarasate de Mena. Cuentos vascongados.
44. F. Pi y Margall. Diálogos y artículos.
45. Charles de Bernard. La casa de los amantes.
46. Eugenio Sue. La Condesa de Lagarde.
47. R. Altamira. Novelitas y cuentos.
48. J. López Valderrama (El Conde de las Navas). La niña Araceli.
49. R. Soriano. Por esos mundos...
50. L. Taboada. Perfiles cómicos.
51. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare.
52. J. Ortega Munilla. Fifina.
53. F. Salazar. Algo de todo.
54. Mariano de Ovia. Cuentos en guerrilla.
55. Felipe Pérez y González. Peccata minuta.
56. Francisco Alcántara. Córdoba.
57. Joaquín Dicenta. Cosas mías.
58. López Silva. De rompe y rasga.
59. Antonio Zozaya. Instantáneas.
60. J. Zahonero. Cuentecillos al aire
61. L. Taboada. Colección de tipos.
62. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla.
63. Angel R. Ohaves. Cuentos de varias épocas.

64. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.
65. Francisco Pi y Arsuaga. El Old Campeador.
66. Vital Aza. Pamplinas.
67. A. Peña y Goñi. Río revuelto.
68. E. Gómez Carrillo. Tristes idilios
69. Nicolás Estévez. Calandracas.
70. V. Blasco Ibáñez. A la sombra de la higuera.
71. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias.
72. J. M. Bartrina. Versos y prosa.
73. F. Barado. En la brecha.
74. Luis Taboada. Notas alegres.
75. Xavier de Montepin. La señorita Tormenta.
76. A. Zozaya. De carne y hueso.
77. X. de Montepin. Muerto de amor
78. Conde León Tolstol. Venid a mí...
79. A. Calderón. A punta de pluma.
80. Enrique Murger. Elena.
81. Luis Taboada. Siga la broma.
82. L. G. de Giner. La Samaritana.
83. Cyrano de Bergerac. Viaje a la luna.
84. E. Antonio Flores. ¡Huérfana!
85. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.
86. A. Pestana (Gale). Cuentos.
87. Angel Guerra. Al sol.
88. T. Dostolewsky. Alma infantil.
89. E. de Amlols. Aire y Luz.
90. L. García de Giner. Valentina.
91. E. de Amlols. Manchas de color.
92. Voltaire. Zadig y Micromegas.
93. M. Ugarte. Mujeres de París.
94. Obras menores de Cervantes.
95. Obras menores de Cervantes.
96. J. Pérez Zúñiga. Chapuceras.
97. Voltaire. Cándido.
98. Goethe. Las amarguras del joven Werther.
99. J. Benavente. Teatro rápido.

100. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
101. J. León Pagano. La balada de los sueños.
102. A. Guerra. Polvo del camino.
103. Camilo Castello Branco. María Moisés.
104. Graça Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
105. Antología taurina.
106. Manuel Carretero. La espuma de Venus.
107. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
108. Eça de Queiroz. La nodriza.
109. A. de Chamisso. Pedro Schlemihl ó el hombre que ha perdido su sombra.
110. M. Sarmento. Así.
111. Felipe Trigo. A todo honor.
112. Manuel Ugarte. Los estudiantes de París.
113. Fray Luis de León. La perfecta casada.
114. Jorge Manrique. Poesías.
115. El Abate Prevost. Manon Lescaut.
116. J. Givanel Mas. Prosa epistolar
117. J. Givanel Mas. Devocionario poético.
118. Miguel A. Ródenas. De las majadas al Otero.
119. E. Marquina. Juglarías.
120. Gabriel Miró. Los amigos, los amantes y la muerte.
121. S. Rusñol. Hojas de la vida.
122. F. de Lamartine. Rafael.
123. A. Karr. El perro de Sir John
124. E. Zamacols. Rick.
125. A. de Lamartine. Graziella.

NOTA.—Tot hom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franquig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaltes.

LA VARA

—Veiam si en tindré per gaires dies d'aquestes vacances!